

230 років від дня народження Франца Павловича де Воллана (175?-1818), військового інженера, автора проектів забудови Миколаївської верфі і порту

Про дату народження Франца Павловича де Воллана (Франц-Павел Деволан, Де-Волант, Сент-Деволан) різні джерела подають різну інформацію — від 1750 до 1753 року. Місце народження — Антверпен. З 17 років служив в армії: у голландській Гвіані (1779), в Південній Америці, де будував військові укріплення проти англійців. У 1787 р. перейшов на військову службу в Росію як майор інженерного корпусу.

Франц де Воллан спочатку перебував у розпорядженні Комітету будівництва міста і порту Миколаєва, брав участь у всіх значних битвах. У 1790 р. проектував місто Миколаїв з [І. Є. Старовим](#) і систему берегової оборони Чорного моря, Криму, Дністра з генералом артилерії Меллером. У 1791 р. отримав звання підполковника.

У 1792 році де Воллан займався зміцненням міст і фортець на узбережжях Азовського та Чорного морів і в наступному році був затверджений на посаді першого інженера Південної армії А. В. Суворова; в 1794 році перебував при тій же армії в Польщі при придушенні повстання на чолі з Т. Костюшко.

Практично всі новобудови півдня України до смерті імператриці Катерини II (1796) здійснені за планами де Воллана і під його авторським наглядом: Одеса, Тирасполь, Овідіополь, Григоріополь. Згідно з його проектом удосконалювалися порт і місто Миколаїв. Такі необхідні установи як карантини також були створені за проектами де Воллана уздовж берегів Дністра, Чорного та Азовського морів. Найважливішими справами Франца Павловича було спорудження проходів для суден по Дністру і Дніпру. Смерть Катерини II і прихід до влади Павла I означали для де Воллана кінець великим починанням. Будівництво Одеського порту “за непотрібністю” було припинено.

У 1797 році він отримав звання генерал-майор. Але через 4 роки військово-інженерна кар'єра де Воллана закінчилася звільненням зі служби. На деякий час він виїхав за кордон. Однак в 1799 р. Франц Павлович увійшов до складу новоствореного Департаменту водних комунікацій. Він знайомиться з штучними спорудами на водних шляхах і складає план обхідних каналів Онезького та Ладозького озер. У 1800 р. де Воллан — уже генерал-лейтенант. У 1810 році Олександр I повідомив Ф. де Воллану, що всі важливі справи та проекти Департаменту будуть проходити за двома підписами, його і де Воллана. У 1811 р. Франц Павлович отримав чин генерал-аншефа.

Франц Павлович де Воллан помер 30 листопада 1818 року. Похований у Санкт-Петербурзі на Волковому лютеранському кладовищі.

Література про Ф. Деволана:

Николаевцы : энциклопедический словарь. — Николаев : Возможности Киммерии, 1999. — С. 212.

Именоватъ город Николаев : историко-краеведческий выпуск. — Николаев : Дикий Сад, 1989. — С. 17.

Крючков Ю. С. Очерки истории Николаева : В 8 книгах / Ю. С. Крючков. — Николаев : ИИП « Степь-инфо», 2004. — С. 69-70.

Малярчук А. А. Верфь на Ингуле / А. А. Малярчук. — Л. : Судостроение, 1989. — С. 25.

Інтернет-ресурси:

Воллан, Франц Павлович де // [http://ru.wikipedia.org/wiki/Воллан, Франц Павлович де](http://ru.wikipedia.org/wiki/Воллан,_Франц_Павлович_де)

http://partners.academic.ru/dic.nsf/enc_biography/18844/Деволан

<http://www.odessapage.com/new/ru/node/1659>

<http://www.odessaglobe.com/russian/people/devolan.php>

<http://www.odessa.ua/ru/history/>